

Kitekint? - Amerika a neokonok után

2009 szeptember 30. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Miben hisznek az amerikai neokonzervatívok? Úgy vélik, a jó hatalomnak joga van katonailag is fellépnie a rosszak ellen. Lassan véget ér azonban Amerika neokon kalandja, s vele együtt a neoliberális gazdasági nézetek is leáldozóban vannak.

Az Egyesült Államok külpolitikáját 2000 után dönt?en egy olyan csoport határozta meg, akik neokonzervatívoknak,

röviden neokonoknak nevezték magukat. ?k építették fel a Bush-doktrínát, melynek lényege, hogy az amerikai hatalom kivételes az egypólusú világban: a szabadság és rend nevében megel?z? csapást mérhet bárkire, akit fenyeget?nek tart, kormányokat buktathat meg és nevezhet ki, mert Amerika jót akar, és a jóindulatú hatalomnak mindenhez joga van.

A neokonok hisznek abban, hogy egy politikai rendszer bels? tulajdonságai meghatározzák küls? viselkedését, tehát egy diktatúra az egész világra veszélyes, így Amerika dolga az, hogy liberális demokráciákkal váltsa fel a diktatúrákat. A neokonok nem hisznek a nemzetközi intézményekben és jogban, szerintük ezek gyengesége miatt kell Amerikának hegemón szerepet vállalnia a világban, és mindez igazolja az afgán és az iraki háborút. Az egyik legismertebb amerikai politológus és történész, Francis Fukuyama szerint azonban Amerika neokon kalandja a végéhez közeledik, és a kemény aktivista politikát puhább, belátóbb politikára kell cserélni.

Fukuyama az ókori görögökhöz megy vissza a mai amerikai neokonok megértéséhez. Szókratész mondta, hogy jelent?s különbség van az arisztokráciában, monarchiában vagy demokráciában él? emberek között: a demokrácia embere szeret jól élni, kedves és nem fenyeget másokat, szemben a másik kett?vel. Erre épül a neokon hit: hogy a diktatúrák demokráciával való felváltása megváltoztatja az emberek gondolkodását és viselkedését; már nem fenyegetnek, céljuk a jó élet.

A neokonok szerint Amerika sorsa a világban az, hogy katonai erejét felhasználva mindenütt beavatkozzon, ahol még nincs demokrácia. Fukuyama szerint azonban ezzel több gond is van. A neokonok feltételezték, hogy Amerika elég er?s katonai téren, hogy a kiszemelt diktatúrákat megdöntse, majd helyükre demokráciát építsen fel - kiderült azonban, hogy nem elég er?s, és nem megy oyan egyszer?en és gyorsan az építés.

Az is egyértelm?vé vált, hogy Amerika nem önzetlen hatalom, hanem érdekei szerint lép fel a világban, hiszen az amerikai kormány a saját népének felel, annak érdekeit képviseli. Ezzel azonban vége a jó szándékú, önzetlen hegemón mítoszának: Amerika nem a diktatúrában él?k érdekét, hanem sajátját tartja szem el?tt. Ez ki is derül, így a világ közvéleménye már nem hisz Amerikának, és népszer?sége zuhan a világban.

A neokonok a gazdaság területén is megbuktak. A neokon politika ortodox liberális nézeteken alapul - a piac mindenható, az államot le kell építeni, a kereskedelmet és pénzt liberalizálni kell -, és ezeket az amerikai külpolitika a világ számos országára ráer?ltette. Ez történt az 1980-as évtizedben Dél- és Latin-Amerikában, a kilencvenes évtizedben a volt szocialista országok és a kelet-ázsiai gazdaságok esetében, de a neoliberális receptek mindenhol megbuktak. Azok jártak jobban, akik elkerülték a neoliberális kúrát: Kína és India sikere egyben a neoliberalizmusnak ellenállók sikere is.

Kiderült, hogy a recept nem m?ködik, mert hibás választ ad arra a kérdésre, hogy mib?l ered a gazdasági fejl?dés. A neoliberális közgazdászok a siker forrását az állami szabályozás leépítésében és a piaci m?ködés szabadságában látják, de kiderült, hogy intézmények, humán t?ke és állami szabályozás nélkül baj lesz, amit a mai pénzpiaci válság mutat a legjobban.

Amerika otthon bed?lt saját rossz receptjének, mert a pénzpiacot az állam gyakorlatilag nem szabályozta, de ezzel nem csupán odahaza, hanem az egész globális pénzpiacon válságot okozott. A neokon külpolitika mellett a neoliberális gazdaságpolitika is megbukott: otthon és itthon egyaránt. Ennek levét isszuk mi itt és az amerikaiak odaát.

Matolcy György, hetivalasz.hu

Ajánló